

Bank Of Thailand
ธนาคารแห่งประเทศไทย

กฎหมายที่รองรับการจัดทำหรือแปลงเอกสารและข้อความ ให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

คุณพฤษทิพงศ์ ศรีมาจันทร์
ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย ฝ่ายกฎหมายและคดี
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 990 ผู้ทรงเช็คต้องยื่นเช็คแก่ธนาคารเพื่อให้ใช้เงิน

คือว่าถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินในเมืองเดียวกันกับที่ออกเช็คต้องยื่นภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันออกเช็คนั้น ถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินที่อื่นต้องยื่นภายในสามเดือน ถ้ามิฉะนั้นท่านว่าผู้ทรงสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สลักหลังทั้งปวง ทั้งเสียสิทธิอันมีต่อผู้สั่งจ่ายด้วยเพียงเท่าที่จะเกิดความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ผู้สั่งจ่ายเพราะการที่ละเลยเสียไม่ยื่นเช็คนั้น

กระบวนการยื่นเช็คแก่ธนาคารเพื่อให้ใช้เงิน

- ในอดีตช่วงที่ไม่มีระบบอิเล็กทรอนิกส์ -2539

→ ธนาคารผู้รับฝากเช็คต่างธนาคารจะยื่นเช็คที่รับฝาก โดยการส่งเช็คอย่างเดียว ไปที่สำนักหักบัญชี เรียกว่าระบบ Manual

- เมื่อมีการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้แล้ว

→ ธนาคารผู้รับฝากเช็คต่างธนาคารจะส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านศูนย์หักบัญชี อิเล็กทรอนิกส์ ไปยังธนาคารผู้จ่ายก่อน หลังจากนั้น ตอนเย็นจึงส่งตัวเช็คกลับไปให้ธนาคารผู้จ่ายเพื่อตรวจสอบ เรียกว่าระบบ Electronic Cheque Clearing System หรือ ECS

Bank Of Thailand
ธนาคารแห่งประเทศไทย

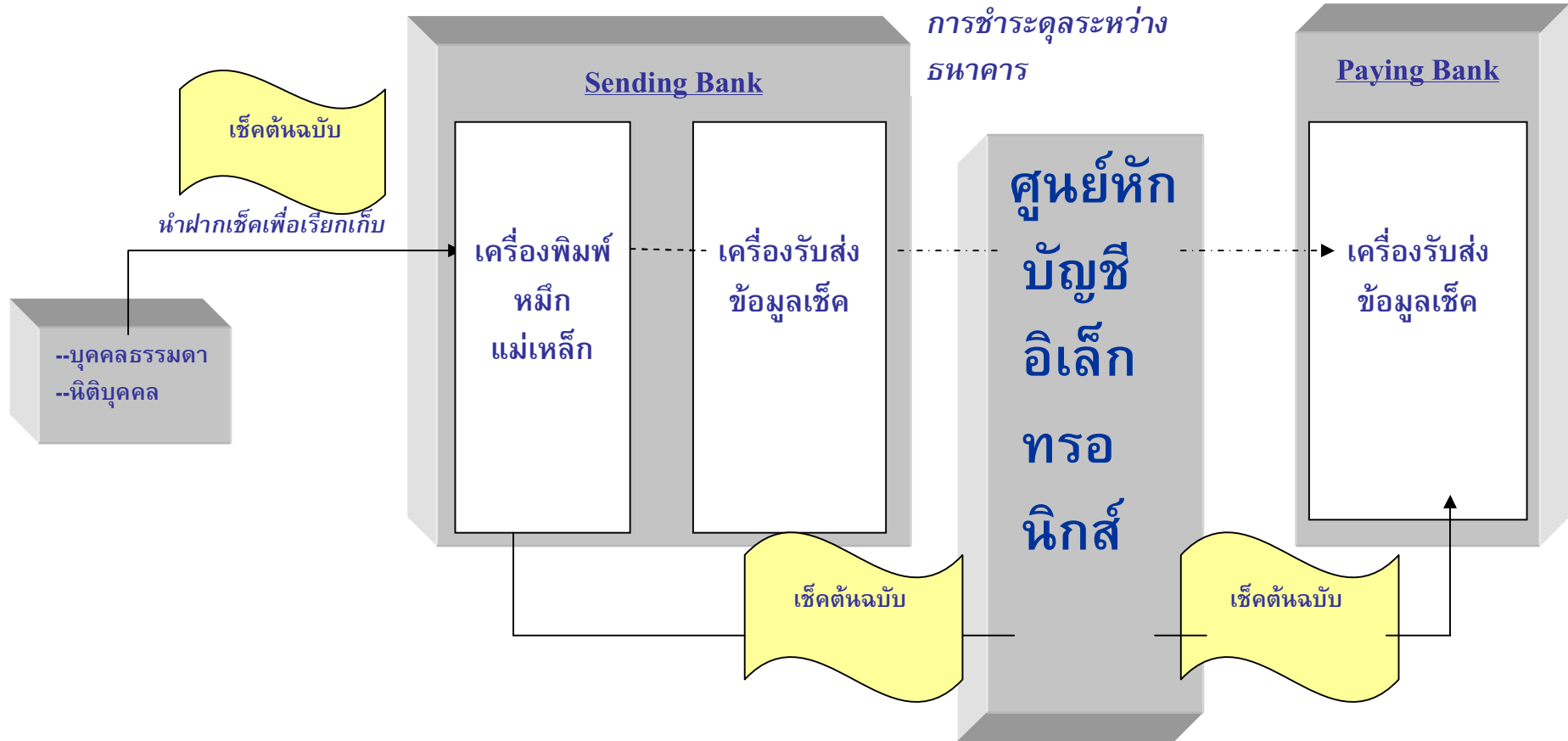
- สิ่งที่กำลังจะเป็นไป เรียกว่า ระบบ ICAS
- โปรดดูภาพแสดงการเปรียบเทียบตาม flowchart

Bank Of Thailand
ธนาคารแห่งประเทศไทย

กระบวนการ ECS

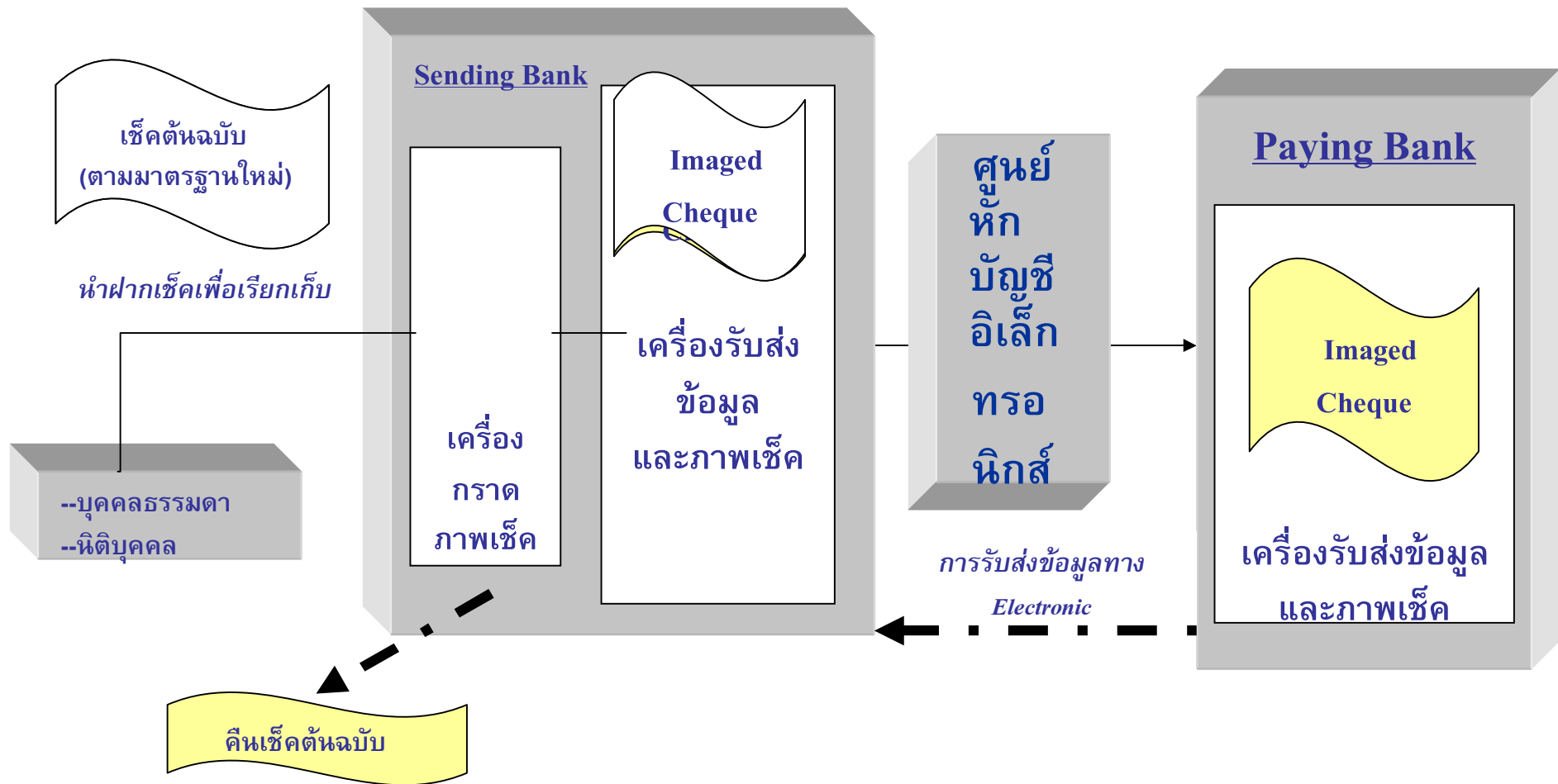
การรับส่งข้อมูลทาง
Electronic เพื่อประโยชน์ใน
การชำระดุลระหว่าง
ธนาคาร

Bank Of Thailand
ธนาคารแห่งประเทศไทย

กระบวนการ ICAS

Bank Of Thailand
ธนาคารแห่งประเทศไทย

พ.ร.บ. ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

เจตนารมณ์ของกฎหมาย

รองรับผลทางกฎหมายของ

- ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และ
- ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์

พ.ร.บ.ฯ ใช้บังคับแก่ (มาตรา 3)

- ธุรกรรมทางแพ่งและพาณิชย์
เว้นแต่ธุรกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดยกเว้น
- ธุรกรรมในการดำเนินงานของรัฐตามที่กำหนดในหมวด 4

Bank Of Thailand
ธนาคารแห่งประเทศไทย

พระราชกฤษฎีกากำหนดประเภทธุรกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์^๘ ที่ยกเว้นให้นำกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ มาใช้บังคับ พ.ศ. 2549

มิให้นำบทบัญญัติตาม พ.ร.บ.ฯ มาใช้บังคับแก่

- ธุรกรรมเกี่ยวกับครอบครัว
- ธุรกรรมเกี่ยวกับมรดก

Bank Of Thailand
ธนาคารแห่งประเทศไทย

หลักการของ พ.ร.บ.ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

กฎหมายรองรับให้

หลักความเท่าเทียมกัน (Functional – equivalent approach) →

- ม. 7 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีสถานะและผลทางกฎหมายเทียบเท่าเอกสารที่เป็นกระดาษ
- ม. 8 ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้การใดต้องทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือมีเอกสารมาแสดง ถ้าได้มีการจัดทำข้อความขึ้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ได้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลง ให้ถือว่าข้อความนั้นได้ทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือมีเอกสารมาแสดงแล้ว

Bank Of Thailand
ธนาคารแห่งประเทศไทย

หลักการของ พ.ร.บ.ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

- ม. 9 ในกรณีที่บุคคลพึงลงลายมือชื่อในหนังสือ ให้ถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีการลงลายมือชื่อแล้ว ถ้า
 - (1) ใช้วิธีการที่สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ และสามารถแสดงได้ว่าเจ้าของลายมือชื่อรับรองข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นว่าเป็นของตน และ
 - (2) วิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้โดยเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสร้างหรือส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมหรือข้อตกลงของคู่กรณี

Bank Of Thailand
ธนาคารแห่งประเทศไทย

หลักการของ พ.ร.บ.ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

- ม. 10 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้นำเสนอหรือเก็บรักษาตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ให้ถือว่าได้มีการนำเสนอหรือเก็บรักษาเป็นเอกสารต้นฉบับตามกฎหมายแล้ว
- ม. 11 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด
- ม. 12 ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มีการเก็บรักษาตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด เป็นการเก็บเอกสารหรือข้อความตามที่กฎหมายต้องการแล้ว

พ.ร.บ. ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

มาตรา 12/1 ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 10 มาตรา 11 และมาตรา 12 มาใช้บังคับกับเอกสารหรือข้อความที่ได้มีการจัดทำหรือแปลงให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในภายหลังด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และการเก็บรักษาเอกสารและข้อความดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม

การจัดทำหรือแปลงเอกสารและข้อความให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

**ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำ
หรือแปลงเอกสารและข้อความให้อยู่ในรูปของ
ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2553**

**ออกโดยอาศัยอำนาจมาตรา 12/1
ประกาศราชกิจจานุเบกษาวันที่ 26 ตุลาคม 2553
มีผลใช้บังคับ วันที่ 27 ตุลาคม 2553**

Bank Of Thailand
ธนาคารแห่งประเทศไทย

สาระสำคัญของประกาศเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำหรือแปลงเอกสารหรือ ข้อความให้อยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ 3 กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดทำหรือแปลงเอกสารและข้อความ ให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่จัดทำหรือแปลงต้องมีความหมายหรือรูปแบบเหมือนกับเอกสารและข้อความเดิมซึ่งนำมาจัดทำหรือแปลง โดยผู้จัดทำหรือแปลงจะต้องตรวจสอบและรับรองว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น มีความหมายหรือรูปแบบเหมือนกับเอกสารและข้อความเดิม
- ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต้องจัดทำหรือแปลงขึ้นด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ในการระบุตัวตนผู้จัดทำหรือแปลงที่รับผิดชอบในการจัดทำหรือแปลงนั้น
- ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต้องจัดทำหรือแปลงโดยมีเทคโนโลยีและมาตรการป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเกิดขึ้นกับข้อมูลนั้น

Bank Of Thailand
ธนาคารแห่งประเทศไทย

สาระสำคัญของประกาศเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำหรือแปลงเอกสารหรือ ข้อความให้อยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ 6 ให้มีการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของ
ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้

อย่างน้อยต้องครอบคลุมหัวข้อดังต่อไปนี้

- การระบุตัวตน (Identification)
- การยืนยันตัวตน (Authentication)
- อนุญาตเฉพาะผู้มีสิทธิเข้าถึง (Authorization)
- ความรับผิดชอบต่อผลของการกระทำ (Accountability)

Bank Of Thailand
ธนาคารแห่งประเทศไทย

สาระสำคัญของประกาศเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำหรือแปลงเอกสารหรือ ข้อความให้อยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ 9 ให้ผู้จัดทำหรือแปลง จัดทำวิธีปฏิบัติที่สอดคล้องกับลักษณะงาน
องค์กร และประเภทของธุรกรรมอย่างเหมาะสม โดยใช้

(1) ข้อกำหนดวิธีปฏิบัติทั่วไป หรือ

(2) ตามข้อกำหนดวิธีปฏิบัติเฉพาะธุรกรรมบางประเภทในการจัดทำ
หรือแปลง

เป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการดำเนินงาน

แยกเป็นข้อกำหนด 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 ว่าด้วยข้อกำหนดวิธีปฏิบัติในการจัดทำหรือแปลงเอกสาร และข้อความให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

→ ใช้กับการแปลงเอกสารทั่วไป

ฉบับที่ 2 ว่าด้วยข้อกำหนดวิธีปฏิบัติในการจัดทำ หรือแปลงเอกสาร และข้อความให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์สำหรับระบบ การหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็คและระบบการจัดเก็บภาพเช็ค

→ ใช้กับการแปลงกระดาษเช็คเป็นภาพเช็ค

Bank Of Thailand
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ข้อกำหนดสำหรับระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็คและ ระบบการจัดเก็บภาพเช็ค: ICAS

สาระที่สำคัญ

1. การจัดทำหรือแปลงเช็คต้นฉบับให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
2. การตรวจสอบและรับรองกระบวนการจัดทำหรือแปลงเช็คต้นฉบับให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และการรับรองคุณภาพข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
3. การบันทึกหลักฐานการดำเนินงาน
4. มาตรการเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ให้ ธปท. เป็นผู้ดูแลการดำเนินการตามข้อกำหนดนี้ และ
รายงานคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

Bank Of Thailand
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ข้อกำหนดสำหรับระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็คและ ระบบการจัดเก็บภาพเช็ค: ICAS

1. การจัดทำหรือแปลงเช็คต้นฉบับให้อยู่ในรูปของข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์

○ ตัวเช็คที่จะนำเข้าระบบ ICAS

- ก่อนที่จะนำเข้าระบบการจัดทำหรือแปลง ธนาคารผู้จัดทำหรือแปลงต้องตรวจสอบความสมบูรณ์ของตัวเช็คตามกฎหมาย และ การปลอมแปลงตัวเช็ค (ตรวจสอบการปลอมแปลงตัวเช็คโดย ตรวจจากเนื้อกระดาษ ขนาดของตัวเช็ค และลายน้ำกลาง)
- เช็คที่นำเข้าระบบต้องเป็นเช็คต้นฉบับเท่านั้น

Bank Of Thailand
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ข้อกำหนดสำหรับระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็คและ ระบบการจัดเก็บภาพเช็ค: ICAS

- ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่จะส่งเข้าระบบ ต้องประกอบด้วย
 - ข้อมูลเช็ค
 - ภาพเช็ค
 - เมตาดาตา (Metadata) ที่แสดงสาระสำคัญที่เป็นคุณลักษณะและรายละเอียดตามลักษณะเฉพาะของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น เช่น ค่าแสดงผลการตรวจสอบความสมบูรณ์ของเช็คต้นฉบับ
 - มีโครงสร้างและสาระสำคัญของธุรกรรมครบถ้วนถูกต้องตามระเบียบ ICAS ของ ธปท.
- ภาพเช็คที่ได้ต้องเป็นไปตามมาตรฐานภาพเช็คของ ธปท. ตามระเบียบ ICAS

ข้อกำหนดสำหรับระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็คและ ระบบการจัดเก็บภาพเช็ค: ICAS

2. การตรวจสอบและรับรองกระบวนการจัดทำหรือแปลงเช็คต้นฉบับให้อยู่ ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และการรับรองคุณภาพข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์

○ ธนาคารผู้จัดทำหรือแปลง ต้อง

- จัดให้มีระบบการตรวจสอบ ระบบรับรองกระบวนการจัดทำหรือแปลง และระบบรับรองคุณภาพของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
- ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถจัดทำหรือแปลงเช็คต้นฉบับได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ

ข้อกำหนดสำหรับระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็คและ ระบบการจัดเก็บภาพเช็ค: ICAS

○ ธนาคารผู้จัดทำหรือแปลง ต้อง (ต่อ)

- ตรวจสอบกระบวนการจัดทำหรือแปลง ให้ดำเนินการตามขั้นตอนและกระบวนการที่ธนาคารดังกล่าวได้กำหนดไว้ และมีผู้ตรวจสอบและรับรองอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- ตรวจสอบคุณภาพข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้จากการจัดหรือแปลง ว่าสามารถอ่านได้ มีความคมชัด ความสว่าง ขนาด รูปแบบ เป็นไปตามมาตรฐานภาพเช็คตามระเบียบ ICAS
- รับรองคุณภาพและความถูกต้องของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ก่อนส่งข้อมูลดังกล่าวเข้าระบบ เพื่อยืนยันว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ มีความหมายหรือรูปแบบเหมือนกับเช็คต้นฉบับ

ข้อกำหนดสำหรับระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็คและ ระบบการจัดเก็บภาพเช็ค: ICAS

3. การบันทึกหลักฐานการดำเนินงาน

- ธนาคารผู้จัดทำหรือแปลง ต้องบันทึกหลักฐานการดำเนินงานจัดทำหรือแปลง เพื่อใช้อ้างอิงการดำเนินงานและสถานการณ์ดำเนินงานที่เกิดขึ้น รวมทั้งเพื่อใช้ในการตรวจสอบประวัติการจัดทำหรือแปลง
- อย่างน้อยต้องมีการบันทึกหลักฐานดังนี้
 - ชื่อไฟล์
 - ชื่อผู้ดำเนินงานแต่ละขั้นตอน
 - วัน เดือน ปี และเวลาที่ดำเนินงานแต่ละขั้นตอน

ข้อกำหนดสำหรับระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็คและ ระบบการจัดเก็บภาพเช็ค: ICAS

4. มาตรการเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- ธนาคารผู้จัดทำหรือแปลง ต้องจัดให้มีมาตรการเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อถือได้ อย่างน้อยต้องครอบคลุมเรื่องดังต่อไปนี้
 - การระบุตัวตนผู้ดำเนินงาน (Identification) ในแต่ละขั้นตอนของระบบการจัดทำหรือแปลง
 - การยืนยันตัวตนผู้ดำเนินงาน (Authentication) ในแต่ละขั้นตอนของระบบการจัดทำหรือแปลง
 - การอนุญาตเฉพาะผู้มีสิทธิเข้าถึงระบบการจัดทำหรือแปลง (Authorization)
 - ความรับผิดชอบต่อผลของการกระทำ (Accountability) โดยมีการบันทึกหลักฐานการดำเนินงานจัดทำหรือแปลง เพื่อป้องกันการปฏิเสธความรับผิดชอบ และใช้ในการตรวจสอบประวัติ
- เพื่อให้ยืนยันได้ว่า ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์สำหรับระบบ ICAS ได้มีการจัดทำหรือแปลงที่ดำเนินการโดยผู้มีสิทธิในการเข้าถึงเท่านั้น

Bank Of Thailand
ธนาคารแห่งประเทศไทย

- ถ้าทำตามกระบวนการแปลงจากกระดาษเช็คเป็น Image ภาพเช็ค ที่กล่าวมาข้างต้น → จะมีผลให้ภาพเช็คมีสถานะทางกฎหมายเท่ากับกระดาษเช็คตามมาตรา 12/1 เพื่อพร้อมที่จะเข้าสู่กระบวนการยื่นภาพเช็คเพื่อการใช้เงินตาม ปพพ. มาตรา 990
- ในขั้นตอนการยื่นภาพเช็คเพื่อให้ใช้เงิน กระบวนการที่จะยื่นก็ต้องเป็นไปตาม พ.ร.บ. ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ม.10 ที่ว่าในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้นำเสนอในสภาพที่เป็นมาแต่เดิมอย่าง **เอกสารต้นฉบับ** ถ้าได้นำเสนอหรือเก็บรักษาในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ให้ถือว่าได้มีการนำเสนอเป็นเอกสารต้นฉบับตามปพพ. มาตรา 990 แล้ว

- (1) ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อความตั้งแต่การสร้างข้อความเสร็จสมบูรณ์ และ
- (2) สามารถแสดงข้อความนั้นในภายหลังได้

ความถูกต้องของข้อความตาม (1) ให้พิจารณาถึงความครบถ้วนและไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดของข้อความ เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติม หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามปกติในการติดต่อสื่อสาร การเก็บรักษา หรือการแสดงข้อความซึ่งไม่มีผลต่อความถูกต้องของข้อความนั้น

Q & A

ขอบคุณครับ